

رابطه مشارکت والدین در امور تحصیلی با هیجان‌های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم (شهرستان شهریار)

ناصر جعفریگللو^۱
یاسر مدنی^۲
عباس جواهری^۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه مشارکت والدین در امور تحصیلی با هیجان‌های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم بود. این پژوهش، توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شامل ۱۵۰۰ دانش‌آموز مقطع متوسطه دوم در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ شهرستان شهریار بود که بر اساس جدول کرجسی و مورگان، ۳۷۴ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش، شامل پرسشنامه کیفیت زندگی تحصیلی اینلی و بورك (۱۹۹۲)، پرسشنامه هیجان‌های مثبت تحصیلی پکران و همکاران (۲۰۱۱) و پرسشنامه مشارکت والدین در امور تحصیلی شکاری (۱۳۹۲) بود. داده‌ها با روش‌های همبستگی و رگرسیون تحلیل شدند. نتایج نشان داد مشارکت والدین با کیفیت زندگی تحصیلی و مؤلفه‌های آن شامل رضایت کلی، کاهش هیجان‌های منفی، ارتباط با مدرسه، همبستگی اجتماعی، فرصت، موفقیت و تجربه ماجراجویانه رابطه معنادار دارد ($p < 0.01$). همچنین مشارکت والدین توانست ۳۲ درصد از تغییرات هیجان‌های مثبت دانش‌آموزان را پیش‌بینی کند. این یافته‌ها بر اهمیت نقش والدین در ارتقای هیجان‌های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان تأکید دارد. بر این اساس، طراحی و اجرای برنامه‌های مدرسه‌محور با هدف تقویت مشارکت والدین می‌تواند در بهبود سلامت روانی-تحصیلی و ارتقای کیفیت تجربه آموزشی دانش‌آموزان مؤثر واقع شود. واژگان کلیدی: مشارکت والدین در امور تحصیلی، هیجان‌های مثبت، کیفیت زندگی تحصیلی.

۱. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران، ایران (نویسنده مسئول). Beglounaser25@gmail.com.

۲. استادیار، گروه مشاوره خانواده، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران/تهران، ایران. yaser.madani@ut.ac.ir.

۳. استادیار، گروه مشاوره خانواده، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران/تهران، ایران. javaheri.m@ut.ac.ir.

مقدمه

زندگی بشر طی قرون متمادی، دستخوش تغییرات و دگرگونی‌های بوده است که گاه در کنترل انسان است و گاه از کنترل او خارج می‌شود و کیفیت زندگی او را تحت تأثیر قرار می‌دهد. (لو،^۱ ۲۰۲۱). شرایط خاص محیط‌های مختلف می‌تواند بر کیفیت زندگی فرد تأثیرگذار باشد و یکی از مهم‌ترین محیط‌هایی که نسل نوجوان و جوان بخش اعظمی از زمان خود را در آنجا صرف می‌کنند، مدرسه است. بر همین اساس کیفیت زندگی تحصیلی،^۲ یکی از مهم‌ترین ابعاد کیفیت زندگی است (چاتو و ساهو،^۳ ۲۰۲۰). کیفیت زندگی تحصیلی، یک احساس بهزیستی است که از رضایت یا نارضایتی در جنبه‌های مختلف و مهم زندگی تحصیلی ناشی می‌شود و بسیاری از جنبه‌های زندگی از جمله سلامت جسمی، وضعیت روانی، سطح استقلال و باورهای شخصی را در بر می‌گیرد (آچانگوا^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). برای هر شخص، کیفیت زندگی به درک منحصر به فرد او از زندگی و رضایت از زندگی بستگی دارد. بنابراین کیفیت زندگی را می‌توان از طریق ادراک فرد از تجربه زندگی مورد بررسی قرار داد. افزون بر ارتباط با خانواده، دوستان و جامعه، رضایت دانش‌آموزان از جنبه‌های روانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، مذهبی و جنسی مدارس با کیفیت زندگی تحصیلی مرتبط است. به عبارت دیگر کیفیت زندگی تحصیلی را می‌توان بر اساس جزئیات کلی زندگی و رضایت وی از جنبه‌های مهم زندگی در نظر گرفت (بل^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). کیفیت زندگی تحصیلی می‌تواند برگرفته از میزان رضایت آن‌ها از کیفیت شرایط تحصیلی در محیط آموزشی باشد. از آنجا که نقش کیفیت زندگی تحصیلی در سلامت روانی و تحصیلی دانش‌آموزان حائز اهمیت است، بررسی عوامل مرتبط با آن نیز توجه بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است.

از سوی دیگر با استناد به نتایج پژوهش هو^۶ و همکاران (۲۰۲۳) کیفیت زندگی تحصیلی

1. Lo

2. academic quality of life

3. Chattu & Sahu

4. Achangwa

5. Bell

6. Hu

خوب می‌تواند نتیجه داشتن هیجانان مثبت در دانش‌آموزان باشد. هیجان تحصیلی^۱، ترکیبی نسبتاً پیچیده از شیوه‌هایی است که دانش‌آموزان در آن بر اساس تجربیات هیجانی خود در زمینه تحصیلی عمل می‌کنند و شامل توانایی برای درک و پذیرش تجربیات هیجانی، توانایی مشارکت در استراتژی‌های سالم برای مدیریت هیجانان ناراحت‌کننده و توانایی بروز رفتارهای مناسب در هنگام شکست است (پکران، ۲۰۲۱). هیجان‌های تحصیلی طبق ارزش آن‌ها (مثبت و منفی بودن یا خوشایند یا ناخوشایند بودن) و درجه فعالیت (فعال بودن یا غیرفعال بودن) مانند شور یا آرامش از جمله‌های هیجان‌های مثبت تحصیلی^۳ و خشم و اضطراب یا ناامیدی و خستگی هیجان‌های منفی تحصیلی^۴ تقسیم می‌شوند (انگلمان و بانرت، ۲۰۱۹). هیجان‌های مثبت تحصیلی به عنوان بخشی از فرایندهای تصمیم‌گیری منطقی در زمینه‌های آموزشی به شمار می‌روند. همچنین در برخی موارد به عنوان هسته اصلی یادگیری شناخته می‌شوند و بر عملکرد شناختی دانش‌آموزان، انگیزه، موفقیت، تصمیم‌گیری و حل مسئله تأثیر می‌گذارند (آلونسو-تاپیا^۶ و همکاران، ۲۰۲۰). توانایی اداره کردن این هیجانان به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد از استراتژی‌های مقاومتی مناسب در مواجهه با موقعیت‌هایی که ممکن است خطرناک باشد، استفاده کنند. این دسته از هیجان‌ها، هیجانانای شدید اما کوتاه‌مدت هستند که در پاسخ به محرک‌های محیط به وجود می‌آیند و می‌توانند عوامل آموزشی بسیاری را تحت تأثیر قرار دهند؛ به‌طوری که می‌توان گفت هیجان‌های مثبت تحصیلی به طور مستقیم به فعالیت‌های تحصیلی یا نتایج تحصیلی گره خورده‌اند (فرنزل^۷ و همکاران، ۲۰۲۱).

با توجه به آنکه ورود به دبیرستان با تغییرات زیادی از جمله رشد شناختی، زیستی، اجتماعی و تغییر روابط با خانواده به‌ویژه روابط نوجوانان-والد همراه است، نظریه‌ها و پژوهش‌ها و

1. academic emotions

2. Pekrun

3. positive academic emotions

4. negative academic emotions

5. Engelmann & Bannert

6. Alonso-Tapia

7. Frenzel

سیاست‌های تربیتی نیز اهمیت نقش والدین، ارتباط مدرسه - خانه و درگیری والدین در آموزش را برای بهبود فرایندهای تحصیلی و ویژگی‌های مثبت نوجوانان برجسته کرده‌اند (ویلدر، ۲۰۱۴). مشارکت والدین در امور تحصیلی،^۲ به معنای مشارکت والدین در تمام جنبه‌های رشد شناختی، هیجانی و تحصیلی فرزندان است (زیانگ^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). درگیری والدین به عنوان شرکت والدین در فرایند آموزشی و تجارب فرزندان خود، دارای شش جنبه است که شناخته شده‌ترین جنبه‌های مشارکت والدین از نظر مریبان، فراوان‌ترین عملکردها به وسیله والدین، آزمون شده به وسیله محققان و فرض شده به وسیله نظریه پردازان بوده است و عبارتند از: انتظارات والدین؛^۴ به معنای درجه‌ای که والدین انتظار دارند فرزندشان مطابق با توانایی‌هایش در سطح بالایی پیشرفت کند، خواندن؛ به معنای شدت وقت صرف کردن والدین به طور منظم در فعالیت مطالعه فرزندان، مشارکت/ تمایل؛^۵ به معنای فراوانی تمایل و شرکت والدین در فعالیت‌ها و عملکردهای مدرسه، ارتباط؛ به معنای شدت ارتباط والدین و فرزندان در فعالیت‌های مدرسه، تکالیف؛ به معنای شدت چک کردن تکالیف فرزندان قبل از اینکه تکالیف به معلم ارائه شود و سبک والدینی؛ به معنای میزان حمایتگر بودن و کمک‌کننده بودن والدین (اوگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۱).

در پژوهش‌های انجام شده، رابطه بین متغیرهای خانوادگی با وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفته است. برای مثال لمیسا^۷ و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی رابطه مشارکت والدین با کیفیت زندگی تحصیلی؛ ناپیتی^۸ (۲۰۲۱) تأثیر درگیری تحصیلی والدین بر موفقیت تحصیلی، دارکو - آسومادو و سیکا - برایت (۲۰۲۱) تأثیر مشارکت والدین در امور تحصیلی بر عملکرد تحصیلی و بارگر^۹ و همکارانش (۲۰۱۹) رابطه مشارکت والدین در

1. Wilder

2. parents' participation in academic affairs

3. Xiong,

4. Parental expectation

5. Attendance/participation

6. Ogg

7. Lemessa

8. Naite

9. Barger

امور تحصیلی با سازگاری تحصیلی را به تفکیک بررسی و تأیید کردند. به طور کلی مشارکت والدین در امور تحصیلی دانش آموزان می تواند تأثیر قابل توجهی بر تقویت هیجان های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی آن ها داشته باشد؛ زیرا والدینی که در فعالیت های تحصیلی فرزندان شان فعالانه شرکت می کنند، محیطی حمایتی ایجاد می کنند که می تواند به افزایش اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش آموزان منجر شود. این مشارکت می تواند شامل کمک به انجام تکالیف، حضور در جلسات مدرسه و یا تشویق فرزندان به فعالیت های آموزشی باشد. وقتی دانش آموزان احساس می کنند والدین شان به تحصیل آن ها اهمیت می دهند، احتمال بیشتری دارد که احساسات مثبتی مانند خوش بینی، امیدواری و رضایت از تحصیل را تجربه کنند. همچنین این حمایت والدین می تواند با افزایش موفقیت تحصیلی و کاهش استرس و اضطراب مرتبط با مدرسه، به بهبود کیفیت زندگی تحصیلی دانش آموزان کمک کند. در نهایت مشارکت والدین نه تنها به تقویت عملکرد تحصیلی کمک می کند؛ بلکه نقش مهمی در توسعه رفاه عاطفی و اجتماعی دانش آموزان دارد.

این پژوهش با بررسی خلأ موجود انجام خواهد شد که می تواند شامل کمبود تحقیقاتی باشد که به بررسی جامع اثرات مشارکت والدین بر هیجان های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی دانش آموزان می پردازد. همچنین به مطالعاتی نیاز است که تأثیرات مختلف انواع مشارکت والدین مانند حمایت عاطفی، حمایت آکادمیک و حضور فیزیکی در فعالیت های مدرسه را ارزیابی کنند. افزون بر این، ممکن است خلأ در تحقیقاتی که به بررسی چگونگی تعامل این عوامل در میان گروه های مختلف دموگرافیک مانند دانش آموزان از خانواده های متفاوت فرهنگی یا اقتصادی بپردازند. نیاز به داده هایی که تأثیرات بلندمدت مشارکت والدین را بر هیجان های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی دانش آموزان بررسی کنند نیز ممکن است یک خلأ مهم باشد. این خلأها می توانند زمینه های تازه ای برای تحقیق فراهم و به توسعه برنامه های آموزشی و مداخلاتی کمک کنند که به بهبود روابط بین والدین و دانش آموزان و در نتیجه به ارتقای رفاه تحصیلی دانش آموزان منجر شوند. از این رو با توجه به اهمیت موضوع و خلأ موجود، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ این سؤال است

آیا بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با هیجان‌های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان شهریار رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی و از نوع همبستگی است. پژوهش حاضر بر اساس هدف، یک تحقیق کاربردی و از نظر نحوه جمع‌آوری اطلاعات، میدانی است. این پژوهش با روش کمی انجام شد.

جامعه آماری این پژوهش متشکل از همه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان شهریار در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ به تعداد ۱۵۰۰۰ نفر بود. نمونه آماری بر اساس جدول کرجسی و مورگان^۱ (۱۹۷۰)، ۳۷۴ نفر در نظر گرفته شد. نمونه آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شد. به این منظور از میان همه مدارس مقطع متوسطه دوم شهرستان شهریار، ۷ مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس از بین هر کدام از این مدارس، ۳ کلاس دوباره به صورت تصادفی و در مجموع ۲۱ کلاس انتخاب شد. در مرحله آخر از هر کلاس ۲۰ نفر به عنوان نمونه آماری تصادفی انتخاب شدند. بر این اساس ۴۲۰ پرسشنامه گردآوری شد که از این بین، ۳۷۴ پرسشنامه کامل مورد تحلیل قرار گرفت. ملاک‌های ورود شامل این موارد است: دانش‌آموز در مقطع متوسطه دوم تحصیل کند، سن دانش‌آموز بین ۱۶ تا ۱۸ سال باشد، دانش‌آموز انتخاب شده علاقه‌مند به شرکت در این پژوهش باشد. ملاک‌های ورود نیز عبارتند از وجود نقص در پاسخ به پرسشنامه‌ها، ابتلا به اختلال تشخیص داده شده روانپزشکی در فرد و افراد درجه یک فامیل و سابقه ترک تحصیل به مدت بیش از ۱ ترم تحصیلی. نمونه این پژوهش شامل ۳۷۱ دانش‌آموز بود که بر اساس جنسیت و پایه تحصیلی به شرح زیر توزیع شدند: در مقطع دهم، ۳۷ دختر و ۱۱۶ پسر حضور داشتند. در مقطع یازدهم، ۳۵ دختر و ۸۰ پسر مشغول به تحصیل بودند. در مقطع دوازدهم، ۲۶ دختر و ۷۷ پسر در این گروه‌ها بودند. به طور کلی، ۹۸ دختر و ۲۷۳ پسر در این نمونه شرکت داشتند. داده‌های مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه‌های زیر گردآوری شد.

1. Krejcie & Morgan

کیفیت زندگی تحصیلی: پرسشنامه کیفیت زندگی تحصیلی توسط اینلی و بورک (۱۹۹۲) طراحی و اعتباریابی شده است. این پرسشنامه شامل ۳۹ گویه بسته پاسخ پنج ارزشی است که هفت شاخص (رضایت کلی، عاطفه منفی، مدرس، همبستگی اجتماعی، فرصت، موفقیت و ماجرا) را مورد سنجش قرار داده است. پاسخ دهی به پرسشنامه مقیاس لیکرتی ۵ گزینه‌ای کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، بی نظر (۳)، موافقم (۴) و کاملاً موافقم (۵) طراحی شده و روایی محتوایی آن مورد تأیید اساتید صاحب نظر قرار گرفته است. در پژوهش سلطانی شال و همکاران (۱۳۹۰) روایی همگرایی پرسشنامه کیفیت زندگی در مدرسه با بررسی همبستگی آن با پرسشنامه‌های خودکارآمدی عمومی و مقیاس سازگاری نوجوانان محاسبه و تأیید شده است و روایی محتوایی آن را نیز استادان صاحب نظر تأیید کرده‌اند. در پژوهش ذکرشده پایایی این پرسشنامه نیز با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شده است. همچنین در پژوهش حدادی (۱۳۹۳) نیز از روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفته است. در پژوهش ذکرشده، پایایی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ محاسبه شد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه، ۰/۹۵۳ به دست آمد.

هیجان‌های مثبت تحصیلی: پرسشنامه هیجان‌های مثبت تحصیلی توسط پکران و همکاران (۲۰۱۱) ساخته شده است و ۲۲ سؤال دارد. این پرسشنامه از نوع خودگزارشی و مداد کاغذی است که در سه قسمت تهیه شده است. این قسمت‌ها شامل بخش مربوط به هیجان‌های کلاس، هیجان‌های مربوط به یادگیری و هیجان‌های مربوط به امتحان است. در هر قسمت ۸ زیرمقیاس وجود دارد. در این پژوهش از زیرمقیاس هیجان‌های مثبت مربوط به یادگیری - شامل ۲۲ سؤال - و هیجان‌های مثبت لذت، امیدواری و افتخار استفاده و ۱۰ نمره کل برای هیجان‌های مثبت تحصیلی در نظر گرفته شده است. پرسشنامه این زیرمقیاس به‌گونه‌ای طراحی شده است که هر قسمت تجربه‌های هیجانی را در سه موقعیت مختلف سنجیده است: قبل از مطالعه، در حین مطالعه و بعد از مطالعه. در این پرسشنامه دانش‌آموزان تجربه‌های هیجانی خود را در سه موقعیت مذکور، در یک مقیاس لیکرتی ۵ درجه‌ای (۵- مخالفم، ۴- تا حدودی مخالفم، ۳- مطمئن نیستم، ۲- تا حدودی موافقم،

۱- موافقم) درجه بندی کرده اند. پکران و همکاران (۲۰۱۱) روایی درونی این پرسشنامه را از طریق تحلیل عاملی تأیید و آلفای کرونباخ را برای هر یک از این ۸ زیر مقیاس، در دامنه ای از ۰/۷۹ تا ۰/۹۳ گزارش کرده اند. در ایران نیز پرسشنامه مذکور توسط کدیور و همکاران (۱۳۸۸) بومی سازی شده و روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته است. همچنین در پژوهش حیات و همکاران (۱۳۹۶) آلفای کرونباخ محاسبه شده برای هیجان های لذت ۰/۸۷، افتخار ۰/۷۹ و امید ۰/۸۱ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه، ۰/۹۲۷ به دست آمد. مشارکت والدین در امور تحصیلی: این پرسشنامه توسط شکاری (۱۳۹۲) طراحی شده است و شامل ۱۵ گویه بسته پاسخ بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت است. پرسشنامه در طول فرایند پژوهش توسط پژوهشگر اعتباریابی شده و در مطالعه شکاری (۱۳۹۲) برای به دست آوردن روایی پرسشنامه، از نظرات استاد راهنما و چندین نفر از دیگر اساتید و متخصصین و کارشناسان استفاده شده است. از آن ها درباره مربوط بودن، واضح بودن و قابل فهم بودن سؤالات و اینکه آیا این سؤالات برای پرسش های تحقیقاتی مناسب است و آن ها را مورد سنجش قرار داده است، نظرخواهی شد و اصطلاحات مورد نظر در پرسشنامه اعمال گردید. در مطالعه شکاری (۱۳۹۲) پایایی پرسشنامه بر اساس یک مطالعه مقدماتی، ۰/۸۴ محاسبه شد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه، ۰/۸۶۳ به دست آمد.

یافته های پژوهش

در جدول ۱ آمار توصیفی مربوط به نمرات متغیرهای تحقیق و هر یک از مؤلفه های آن آمده است.

جدول ۱: آمار توصیفی نمرات متغیرهای پژوهش

منبع متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
مشارکت والدین در امور تحصیلی	۳۷۴	۵۷/۵۱	۱۰/۲۱	۱۹	۷۵
کیفیت زندگی تحصیلی	۳۷۴	۱۴۱/۲۲	۲۸/۴۰	۴۹	۱۹۵

منبع متغیر		تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
	رضایت کلی	۳۷۴	۲۰/۵۷	۰۷/۶	۶	۳۰
	عاطفه منفی	۳۷۴	۱۸/۴۱	۲۲/۵	۵	۲۵
	مدرس دوره	۳۷۴	۱۷/۸۸	۸۳/۴	۵	۲۵
	همبستگی اجتماعی	۳۷۴	۲۹/۷۸	۳۷/۶	۸	۴۰
	فرصت	۳۷۴	۲۱/۴۹	۷۹/۵	۶	۳۰
	موفقیت	۳۷۴	۱۵/۲۸	۱۱/۳	۴	۲۰
	ماجرا	۳۷۴	۱۷/۸۳	۳۰/۴	۵	۲۵
هیجان های مثبت تحصیلی		۳۷۴	۸۱/۶۶	۷/۱۵	۶۶	۸۸
هیجان های مثبت تحصیلی	امید	۳۷۴	۲۲/۴۳	۲۹/۲	۱۷	۲۴
	لذت	۳۷۴	۳۶/۹۳	۹۲/۳	۲۸	۴۰
	غرور	۳۷۴	۲۲/۱۸	۰۷/۲	۱۸	۲۴

قبل از اجرای مدل رگرسیونی، پیش فرض های این روش آماری شامل «پیش فرض نرمال بودن توزیع تک متغیری»، «پیش فرض عدم هم خطی چندگانه» و «پیش فرض وجود رابطه بین نمرات متغیرهای وابسته» مورد بررسی و تأیید قرار گرفتند. همچنین نرمال بودن باقی مانده رگرسیون و خود همبستگی نیز در آزمون رگرسیون بررسی شد.

جدول ۲: آزمون همبستگی پیرسون

متغیر	R	هیجان مثبت						کیفیت زندگی					
		کل	امید	لذت	غرور	کل	رضایت	عاطفه	مدرس	همبستگی	فرصت	موفقیت	ماجرا
مشارکت	R	۰/۵۶۸**	۰/۴۸۱**	۰/۵۴۷**	۰/۴۷۸**	۰/۴۸۴**	۰/۴۱۸**	۰/۲۴۵**	۰/۳۸۳**	۰/۳۴۰**	۰/۴۵۳**	۰/۴۵۶**	۰/۴۳۱**
والدین	Sig	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

**معناداری در سطح ۰/۰۱ N=۳۷۸

با توجه به نتیجه آزمون همبستگی، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و هیجان‌های مثبت تحصیلی با ضریب همبستگی $0/568$ ($r=0/568$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و امید با ضریب همبستگی $0/481$ ($r=0/481$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و لذت با ضریب همبستگی $0/547$ ($r=0/547$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و غرور با ضریب همبستگی $0/478$ ($r=0/478$)، در سطح $0/99$ رابطه مثبت معناداری وجود داشت. همچنین بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و کیفیت زندگی تحصیلی با ضریب همبستگی $0/484$ ($r=0/484$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و رضایت کلی با ضریب همبستگی $0/418$ ($r=0/418$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و عاطفه منفی با ضریب همبستگی $0/245$ ($r=0/245$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و مدرس دوره با ضریب همبستگی $0/383$ ($r=0/383$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و همبستگی اجتماعی با ضریب همبستگی $0/340$ ($r=0/340$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و فرصت با ضریب همبستگی $0/453$ ($r=0/453$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و موفقیت با ضریب همبستگی $0/456$ ($r=0/456$)، بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و ماجرا با ضریب همبستگی $0/431$ ($r=0/431$)، در سطح $0/99$ رابطه مثبت معناداری وجود داشت.

جدول ۳: خلاصه مدل رگرسیونی و تحلیل واریانس برای بررسی

معناداری مدل رگرسیونی کیفیت زندگی تحصیلی

متغیر ملاک	منبع تغییر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	Sig.	R	R2	AR2
کیفیت زندگی تحصیلی	رگرسیون	$70392/385$	۱	$70392/385$	$111/63$	$0/001$	$0/49$	$0/24$	$0/24$
	باقیمانده	$230458/749$	۳۷۲	$619/513$					
	مجموع	$300851/134$	۳۷۳	-					

بر اساس اطلاعات جدول ۳، شدت همبستگی بر اساس همبستگی به دست آمده از تحلیل رگرسیون خطی ساده برای کیفیت زندگی تحصیلی، برابر با $0/49$ و مجذور R تعدیل

شده برابر ۰/۲۴ است که نشان داد ۲۴ درصد از تغییرات متغیر ملاک، یعنی کیفیت زندگی تحصیلی توانست توسط متغیر مشارکت والدین در امور تحصیلی تبیین شود. همچنین میزان معناداری F برای کیفیت زندگی تحصیلی با درجه آزادی ۱ و ۳۷۲ کمتر از میزان ۰/۰۱ محاسبه شد که این امر بیانگر آن است که مدل رگرسیونی در سطح ۹۹٪ معنادار است ($p > 0/01$) و $F(372,1) = 111/63$ و متغیر مشارکت والدین در امور تحصیلی به خوبی توانستند کیفیت زندگی تحصیلی را پیش بینی کنند.

جدول ۴: ضرایب همبستگی و رگرسیون کیفیت زندگی تحصیلی بر اساس مشارکت والدین در امور تحصیلی

عامل	ضرایب غیر استاندارد		Beta استاندارد	t	سطح معنی داری
	B	انحراف استاندارد			
مقدار ثابت	۶۳/۸۳۶	۷/۳۷۳	-	۸/۶۵۸	۰/۰۰۱
مشارکت والدین در امور تحصیلی	۱/۳۴۶	۰/۱۲۶	۰/۴۸۴	۱۰/۶۶۰	۰/۰۰۱

با توجه به اطلاعات جدول ۴، مشارکت والدین در امور تحصیلی با سطح معناداری ۰/۰۰۱ و ضریب رگرسیونی استاندارد شده ۰/۴۸۴ در تبیین واریانس متغیر کیفیت زندگی تحصیلی تأثیر داشت. همچنین سطح معناداری مقدار ثابت برابر با ۰/۰۰۱ محاسبه شده است که این امر نشان داد مقدار ثابت محاسبه شده بر متغیر ملاک تأثیرگذار بود.

جدول ۵: خلاصه مدل رگرسیونی و تحلیل واریانس برای بررسی معناداری مدل رگرسیونی هیجان‌های مثبت

متغیر ملاک	منبع تغییر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	Sig.	R	R2	AR2
هیجان‌های مثبت	رگرسیون	۶۱۴۹/۹۳۲	۱	۶۱۴۹/۹۳۲	۱۷۷/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۵۷	۰/۳۲	۰/۳۲
	باقیمانده	۱۲۹۱۷/۶۱۸	۳۷۲	۳۴/۷۲۵					
	مجموع	۱۹۰۶۷/۵۵۱	۳۷۳	-					

بر اساس اطلاعات جدول فوق، میزان معناداری F برای هیجان‌های مثبت با درجه آزادی ۱ و ۳۷۲ کمتر از میزان ۰/۰۱ محاسبه شد که این امر بیانگر آن است که مدل رگرسیونی در سطح ۹۹٪ معنادار است ($p > 0/01$) و $F(372, 1) = 177/11$ و متغیر مشارکت والدین در امور تحصیلی به خوبی توانستند هیجان‌های مثبت را پیش‌بینی کنند. شدت همبستگی بر اساس مقدار ضریب همبستگی چندگانه برای هیجان‌های مثبت برابر با ۰/۳۲ و مجذور R تعدیل شده برابر ۰/۳۲ است که نشان داد ۳۲ درصد از تغییرات متغیر ملاک یعنی هیجان‌های مثبت، توانست توسط متغیر مشارکت والدین در امور تحصیلی تبیین شود. جدول ۶: ضرایب همبستگی و رگرسیون هیجان‌های مثبت بر اساس مشارکت والدین در امور تحصیلی

عامل	ضرایب غیر استاندارد		Beta استاندارد	t	سطح معنی‌داری
	B	انحراف استاندارد			
مقدار ثابت	۵۸/۷۸۹	۱/۷۴۶	-	۳۳/۶۷۷	۰/۰۰۱
مشارکت والدین در امور تحصیلی	۰/۳۹۸	۰/۰۳۰	۰/۵۶۸	۱۳/۳۰۸	۰/۰۰۱

با توجه به اطلاعات جدول ۶، مشارکت والدین در امور تحصیلی با سطح معناداری ۰/۰۰۱ و ضریب رگرسیونی استاندارد شده ۰/۵۶۸ در تبیین واریانس متغیر هیجان‌های مثبت تأثیر داشت. همچنین سطح معناداری مقدار ثابت برابر با ۰/۰۰۱ محاسبه شده است که این امر نشان داد مقدار ثابت محاسبه شده بر متغیر ملاک تأثیرگذار بود.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش به بررسی رابطه بین مشارکت والدین در امور تحصیلی و تأثیر آن بر هیجان‌های مثبت و کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم پرداخته شده است. یافته‌ها نشان داد که مشارکت فعال والدین در امور تحصیلی فرزندان‌شان، تأثیر قابل‌توجهی در بهبود هیجان‌های مثبت دانش‌آموزان دارد. هیجان‌های مثبت مانند انگیزه، اشتیاق و علاقه به یادگیری، نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی و افزایش رضایت

از محیط آموزشی دارند. افزون بر این، ارتباط قوی بین مشارکت والدین و کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان نیز مشاهده شده است. دانش‌آموزانی که والدین‌شان به طور مستمر در فرایند تحصیلی آن‌ها نقش دارند، معمولاً احساس حمایت بیشتری از محیط خانواده و مدرسه دارند و این امر به بهبود کیفیت تجربه تحصیلی آن‌ها، کاهش استرس و ارتقای سلامت روانی آن‌ها کمک می‌کند. این نتایج نشان می‌دهد که مشارکت والدین نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک می‌کند؛ بلکه می‌تواند به افزایش سطح رضایت و بهزیستی آنان در محیط مدرسه و کلاس درس نیز منجر شود. به این ترتیب تقویت تعاملات بین والدین، دانش‌آموزان و مدارس می‌تواند به عنوان یک راهکار مؤثر برای ارتقای سلامت روانی و تحصیلی دانش‌آموزان مورد توجه قرار گیرد. نتایج این مطالعه می‌تواند مبنایی برای برنامه‌ریزی‌های آموزشی و مشاوره‌ای برای بهبود تعاملات والدین و فرزندان در محیط‌های تحصیلی باشد.

نتایج حاصل از تحلیل داده‌های این پژوهش نشان داد که بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با کیفیت زندگی تحصیلی و مؤلفه‌های آن شامل رضایت کلی، عدم عاطفه منفی، مدرس دوره، همبستگی اجتماعی، فرصت، موفقیت و ماجرا در دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم رابطه وجود دارد ($p >$). همچنین بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با هیجان‌های مثبت و مؤلفه‌های آن شامل هیجان‌های مثبت تحصیلی، امید، لذت و غرور در دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم رابطه وجود دارد ($p >$). (جدول ۱) این یافته با نتایج بررسی‌های یزدانی دهنوی و علی محمدی (۱۴۰۲)، آزادمرد طالشمکائیل و آزادمرد (۱۴۰۱)، حسینی و ملکی (۱۴۰۱)، صالحی (۱۴۰۰)، رضایی و همکاران (۱۴۰۰)، برقی و گرایی گراوند (۱۳۹۹)، لمیسا و همکاران (۲۰۲۳)، نایتی (۲۰۲۱)، دارکو-آسومادو و سیکا-برایت (۲۰۲۱)، بارگر و همکاران (۲۰۱۹) و سومارسونو^۱ و همکاران (۲۰۱۶) همسوست.

در ارتباط با تبیین یافته حاضر که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با رضایت کلی به عنوان یکی از مؤلفه‌های کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم رابطه وجود دارد، می‌توان گفت مشارکت والدین به عنوان عاملی مؤثر در تقویت ارتباطات

اجتماعی و هیجانی دانش‌آموزان شناخته شده است که این امر به طور مستقیم بر رضایت کلی آن‌ها از فرایند تحصیل تأثیر می‌گذارد. این مشارکت به معنای درگیری فعال والدین در تمام جنبه‌های تحصیلی شامل حمایت عاطفی، بررسی تکالیف و حضور در فعالیت‌های مدرسه است (زیانگ و همکاران، ۲۰۲۱). در واقع مشارکت والدین موجب افزایش حس کنترل دانش‌آموزان بر فرایند یادگیری شده و انگیزش تحصیلی آن‌ها را تقویت می‌کند. این حس کنترل منجر به احساس رضایت کلی از فرایند یادگیری می‌شود؛ چرا که دانش‌آموزان به دلیل حمایت والدین، قادر به مدیریت چالش‌های تحصیلی خود هستند (عظیمی و مرادی‌زاده، ۱۴۰۰). همچنین احساس آرامش و رضایت از یادگیری زمانی افزایش می‌یابد که دانش‌آموزان حس کنند نیازهای آموزشی آن‌ها توسط والدین و مدرسه به طور همزمان برآورده می‌شود. افزون بر این، والدینی که به طور فعال در امور تحصیلی فرزندان خود مشارکت می‌کنند، محیطی حمایتی ایجاد می‌کنند که می‌تواند به افزایش اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان منجر شود (الهی و همکاران، ۱۳۹۹). وقتی والدین با مدرسه در ارتباط هستند و حمایت‌های لازم را ارائه می‌دهند، دانش‌آموزان احساس می‌کنند فرایند یادگیری برای آن‌ها اهمیت دارد. این حمایت باعث کاهش اضطراب تحصیلی و افزایش آرامش و در نهایت به رضایت کلی از فرایند یادگیری منجر می‌شود. با تبیین دیگر این بررسی که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با عدم وجود عاطفه منفی به عنوان یکی دیگر از مؤلفه‌های کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. مشارکت والدین در امور تحصیلی می‌تواند به عنوان یک عامل حفاظتی در برابر تجربه احساسات منفی در محیط تحصیلی عمل کند. بر اساس نظریه کنترل-ارزش پکران (۲۰۰۶)، ارزیابی فرد از توانایی کنترل در فرایند تحصیلی و ارزش قائل شدن برای آن، تأثیر مهمی بر تجربه عاطفی فرد دارد. وقتی دانش‌آموزان احساس می‌کنند توسط والدین حمایت می‌شوند و والدین در فرایند آموزشی آن‌ها فعالانه شرکت می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که آن‌ها بر احساسات منفی خود همچون اضطراب و استرس غلبه کنند. والدین با ایجاد محیطی حمایتی و فراهم کردن فضاهای گفت‌وگوی آزاد درباره چالش‌های تحصیلی به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا به جای نگرانی، بر روی راه‌حل‌های مثبت تمرکز

کنند. افزون بر این مشارکت والدین در فرایند تحصیلی از طریق افزایش اعتماد به نفس و تقویت خودکارآمدی تحصیلی، می تواند به کاهش استرس و اضطراب مرتبط با امتحانات و تکالیف منجر شود (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۸). احساس حمایت والدین، دانش آموزان را به سمت تقویت احساسات مثبت مانند امیدواری و انگیزه پیش می برد که این عوامل به طور مستقیم با کاهش عاطفه منفی و بهبود کیفیت زندگی تحصیلی مرتبط هستند.

در ارتباط با تبیین یافته دیگر این بررسی که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با مدرس دوره به عنوان یکی دیگر از مؤلفه های کیفیت زندگی تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد، می توان گفت بر اساس نتایج پژوهش های (زیانگ و همکاران، ۲۰۲۱)، مشارکت والدین به عنوان یکی از عناصر کلیدی حمایت از رشد هیجانی و تحصیلی فرزندان شناخته شده است. این حمایت والدین می تواند به بهبود تعاملات آموزشی دانش آموزان کمک کند و در نتیجه رابطه مثبتی بین دانش آموزان و معلم ایجاد نماید. نکته مهم در اینجا این است که مشارکت والدین در امور تحصیلی به واسطه حمایت و تشویق مستمر می تواند دانش آموزان را به برقراری ارتباط مؤثرتر با معلم خود ترغیب کند. وقتی والدین در فرایند تحصیل فرزندان خود دخیل می شوند، دانش آموزان احساس می کنند که محیط آموزشی آن ها از سوی افراد مهم در زندگی شان حمایت می شود. این احساس حمایت موجب تقویت تعاملات مثبت با معلم می شود؛ زیرا دانش آموزان در این محیط آموزشی اعتماد بیشتری به دست می آورند و تمایل بیشتری به مشارکت فعال در کلاس دارند.

در ارتباط با تبیین یافته دیگر این بررسی که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با همبستگی اجتماعی به عنوان یکی دیگر از مؤلفه های کیفیت زندگی تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد، مشارکت والدین می تواند به تقویت تعاملات اجتماعی و ایجاد پیوندهای قوی تر بین دانش آموزان و گروه همسالان شان کمک کند. دانش آموزانی که والدین شان نقش فعالی در فعالیت های تحصیلی شان دارند، معمولاً احساس امنیت بیشتری در محیط های یادگیری می کنند. این احساس امنیت موجب افزایش همبستگی اجتماعی می شود؛ چراکه این دانش آموزان تمایل بیشتری به تعاملات مثبت با دیگران دارند

و به راحتی می‌توانند خود را عضوی از گروه یادگیری ببینند. بر اساس نظریه‌های اجتماعی - شناختی (آچانگوا و همکاران، ۲۰۲۲)، این تعاملات اجتماعی و ارتباطات مثبت موجب افزایش اعتماد به نفس دانش‌آموزان در مشارکت فعال در فرایند یادگیری می‌شود. ضمن آنکه مشارکت والدین به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که از حمایت عاطفی و اجتماعی والدین بهره‌مند شوند. این حمایت‌ها به تقویت حس تعلق به گروه‌های آموزشی و اجتماعی دانش‌آموزان کمک می‌کند و آن‌ها را برای مواجهه با چالش‌های اجتماعی و تحصیلی آماده‌تر می‌نماید (سرخوش و همکاران، ۱۴۰۳). بنابراین می‌توان گفت مشارکت والدین در امور تحصیلی، با تسهیل تعاملات مثبت اجتماعی و تقویت حس تعلق به گروه‌های یادگیری، به بهبود همبستگی اجتماعی دانش‌آموزان منجر می‌شود. در ارتباط با تبیین یافته‌های دیگر این بررسی که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با فرصت به عنوان یکی دیگر از مؤلفه‌های کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد، والدینی که در امور تحصیلی فرزندان خود فعالانه مشارکت می‌کنند؛ به آن‌ها کمک می‌کنند تا ارتباط مستقیم میان تلاش‌های تحصیلی فعلی و اهداف بلندمدت آینده را مشاهده کنند. این مشارکت می‌تواند به شکل تشویق و حمایت عاطفی، فراهم کردن منابع آموزشی و حتی راهنمایی در ارتباط با مسیرهای شغلی و تحصیلی آینده باشد. بر اساس مطالعات زیانگ و همکاران (۲۰۲۱)، والدین نقش مهمی در تقویت این باور دارند که یادگیری فعلی دانش‌آموزان به تحقق اهداف آتی منجر خواهد شد. این باور باعث افزایش انگیزه تحصیلی و تمرکز دانش‌آموزان می‌شود؛ زیرا آن‌ها احساس می‌کنند که در حال سرمایه‌گذاری برای آینده خود هستند. در واقع همبستگی میان مشارکت والدین و فرصت به این دلیل قابل تبیین است که والدینی که از فعالیت‌ها و تحصیلات فرزندان خود حمایت می‌کنند، نه تنها زمینه‌های مناسبی را برای رشد تحصیلی فراهم می‌کنند؛ بلکه با توضیح و برجسته‌سازی اهمیت یادگیری برای آینده فرزندان، به آنان کمک می‌کنند تا رویکرد بلندمدت به آموزش داشته باشند. این حمایت به‌ویژه در دوران نوجوانی که دانش‌آموزان به دنبال پیدا کردن مسیر شغلی و تحصیلی خود هستند، بسیار حیاتی است.

در ارتباط با تبیین یافته دیگر این بررسی که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با موفقیت به عنوان یکی دیگر از مؤلفه‌های کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد، والدینی که فعالانه در امور تحصیلی فرزندان خود مشارکت می‌کنند؛ نه تنها با ارائه حمایت‌های عاطفی و عملی، به تقویت اعتماد به نفس فرزندان خود کمک می‌کنند؛ بلکه به آن‌ها نشان می‌دهند که فرایند یادگیری و موفقیت‌های تحصیلی آنان مهم است. این مشارکت والدین می‌تواند به شکل راهنمایی در انجام تکالیف، ارائه مشوق‌های مثبت برای تلاش بیشتر و نیز بحث درباره اهداف تحصیلی و شغلی باشد (زیانگ و همکاران، ۲۰۲۱). وقتی والدین به طور مستقیم در تحصیلات فرزندان خود دخیل می‌شوند، دانش‌آموزان احساس می‌کنند که تلاش‌های آن‌ها دیده و تقدیر می‌شود و این امر باعث افزایش حس موفقیت و اطمینان به توانایی‌های شخصی آن‌ها می‌گردد. در واقع دانش‌آموزانی که از طریق تعاملات مثبت با والدین و محیط آموزشی خود به توانایی‌های خود باور پیدا می‌کنند، عملکرد بهتری در یادگیری دارند و به احتمال کمتری با شکست مواجه می‌شوند. این دسته از دانش‌آموزان به دلیل اعتماد به نفس بالا به جای ترس از شکست، به چالش‌های تحصیلی به عنوان فرصت‌هایی برای رشد نگاه می‌کنند و از راهبردهای مؤثر در مواجهه با مسائل تحصیلی استفاده می‌نمایند. افزون بر این، مشارکت والدین در تحصیلات فرزندان نه تنها به تقویت مهارت‌های تحصیلی کمک می‌کند؛ بلکه با ایجاد حس مسئولیت‌پذیری در دانش‌آموزان، آن‌ها را برای دستیابی به موفقیت‌های بزرگ‌تر آماده می‌سازد. والدینی که به دانش‌آموزان خود نشان می‌دهند که یادگیری فرایندی ارزشمند و پراهمیت است، باعث می‌شوند که فرزندان‌شان به یادگیری به عنوان هدفی بلندمدت نگاه کنند و در نهایت به موفقیت‌های تحصیلی پایدار دست یابند.

همچنین نتایج نشان داد که بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با ماجرا به عنوان یکی دیگر از مؤلفه‌های کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. والدینی که به فرزندان خود فرصت‌های یادگیری جدید ارائه می‌دهند، آن‌ها را به کاوش در مفاهیم جدید ترغیب و به تقویت حس کنجکاوی در فرزندان‌شان کمک می‌کنند. همچنین والدینی

که یادگیری را تجربه‌ای هیجان‌انگیز و مهم می‌دانند، به فرزندان خود نشان می‌دهند که کشف دانش جدید نه تنها هدفمند، بلکه لذت‌بخش است. در واقع زمانی که دانش‌آموزان احساس کنند که والدین‌شان به فرایند یادگیری آن‌ها اهمیت می‌دهند و از آن‌ها حمایت می‌کنند، تمایل بیشتری به مشارکت فعال و اکتشاف در محیط‌های یادگیری پیدا می‌کنند. این امر باعث می‌شود یادگیری به جای یک وظیفه خسته‌کننده، به فعالیتی ماجراجویانه و جذاب تبدیل شود. همچنین نظریه‌های شناختی - اجتماعی تأکید دارند که محیط‌های یادگیری که توسط والدین و معلمان پشتیبانی می‌شوند، به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که با احساس امنیت بیشتری به کاوش و تجربه‌های جدید بپردازند (پکران، ۲۰۲۱). این احساس امنیت و حمایت از سوی والدین موجب تقویت انگیزه‌های درونی دانش‌آموزان می‌شود و به آن‌ها کمک می‌کند به طور مستقل به یادگیری بپردازند و از چالش‌های یادگیری نترسند. در واقع مشارکت والدین به دانش‌آموزان احساس اعتماد به نفس می‌دهد تا به طور فعال در فرایند یادگیری شرکت کنند و به جای اجتناب از چالش‌ها، به دنبال فرصت‌های جدید برای کشف و یادگیری باشند.

یافته دیگر این بررسی حاکی از این است که بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با امید به عنوان یک جنبه از هیجان‌های مثبت دانش‌آموزان، رابطه وجود دارد. مشارکت فعال والدین در امور تحصیلی به دانش‌آموزان نشان می‌دهد که تحصیلات و یادگیری آن‌ها اهمیت دارد و این امر به طور مستقیم باعث تقویت حس امید می‌شود. این مشارکت به اشکال مختلفی از جمله حمایت عاطفی، تشویق، فراهم کردن منابع آموزشی و حتی همراهی در انجام تکالیف و برنامه‌ریزی برای آینده بروز می‌کند. وقتی دانش‌آموزان احساس می‌کنند که والدین‌شان در کنار آن‌ها هستند و به موفقیت آن‌ها باور دارند، امید بیشتری به دستیابی به اهداف تحصیلی خود پیدا می‌کنند. این حمایت به‌ویژه در مواقعی که دانش‌آموزان با چالش‌های تحصیلی مواجه می‌شوند، به آن‌ها کمک می‌کند تا به جای احساس ناامیدی، به راه‌حل‌ها و اهداف بلندمدت خود تمرکز کنند (خانی و همکاران، ۱۴۰۱). دانش‌آموزانی که از حمایت والدین برخوردارند و نسبت به آینده تحصیلی خود احساس

امیدواری دارند، به احتمال بیشتری به سمت اهداف تحصیلی خود حرکت و در مواجهه با موانع، از استراتژی‌های کارآمدتری استفاده می‌کنند.

در ارتباط با تبیین یافته دیگر این بررسی که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با لذت به عنوان یکی دیگر از جنبه‌های هیجان‌های مثبت دانش‌آموزان رابطه وجود دارد، می‌توان گفت والدینی که در تحصیلات فرزندان خود نقش فعالی دارند، نه تنها با ارائه حمایت‌های عاطفی و عملی به فرزندان خود کمک می‌کنند؛ بلکه انگیزه و اشتیاق به یادگیری را در آن‌ها تقویت می‌نمایند. این حمایت می‌تواند به شکل تشویق دانش‌آموزان برای کاوش در موضوعات جدید، قدردانی از تلاش‌های تحصیلی آن‌ها و حتی همراهی در انجام تکالیف درسی بروز کند (خانی و همکاران، ۱۴۰۱). این نوع مشارکت باعث می‌شود که دانش‌آموزان نه تنها از نظر تحصیلی عملکرد بهتری داشته باشند؛ بلکه از فرایند یادگیری خود نیز لذت ببرند. والدینی که به یادگیری فرزندان خود علاقه نشان می‌دهند و آن را به عنوان یک فرایند جذاب و معنادار تلقی می‌کنند، به دانش‌آموزان خود کمک می‌کنند تا یادگیری را نه به عنوان یک وظیفه سخت و خسته‌کننده، بلکه به عنوان یک فعالیت لذت‌بخش و هیجان‌انگیز درک کنند. این والدین با تشویق فرزندان خود به کاوش در موضوعات جدید و کشف علایق تحصیلی، باعث ایجاد حس ماجراجویی و خودانگیزگی در آن‌ها می‌شوند که این خود منجر به تقویت لذت از یادگیری می‌شود.

در ارتباط با تبیین یافته دیگر این بررسی که نشان داد بین مشارکت والدین در امور تحصیلی با غرور به عنوان یکی دیگر از جنبه‌های هیجان‌های مثبت دانش‌آموزان رابطه وجود دارد، می‌توان گفت مشارکت والدین در فرایند یادگیری فرزندان باعث می‌شود که آن‌ها نه تنها موفقیت‌های خود را بهتر ببینند؛ بلکه ارزش این موفقیت‌ها را بیشتر درک کنند. این والدین با تشویق و حمایت‌های خود، به فرزندان‌شان کمک می‌کنند تا دستاوردهای تحصیلی‌شان را با افتخار به دیگران نشان دهند و از آن‌ها لذت ببرند. در واقع تشویق والدین باعث می‌شود که دانش‌آموزان باور کنند تلاش‌ها و کوشش‌های‌شان در تحصیل ارزشمند است و این احساس ارزشمندی و رضایت از خود، منجر به احساس غرور مثبت می‌شود. از

منظر روان‌شناسی اجتماعی، غرور یکی از هیجان‌هایی است که ارتباط مستقیمی با روابط اجتماعی و ارزیابی‌های دیگران از عملکرد فرد دارد (پکران، ۲۰۲۱). وقتی والدین در موفقیت‌های تحصیلی فرزندان خود دخیل هستند و آن‌ها را تحسین می‌کنند، دانش‌آموزان احساس می‌کنند که دستاوردهایشان نه تنها برای خودشان، بلکه برای والدین نیز مهم است. این احساس حمایت و تقدیر از سوی والدین باعث می‌شود که غرور دانش‌آموزان تقویت شود و آن‌ها با انگیزه بیشتری به فعالیت‌های تحصیلی بپردازند.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

۱. آزادمرد طالش مکائیل، اعظم (۱۴۰۱)، «نقش یادگیری خود راهبر، مشارکت والدین و خودآگاهی شناختی در پیش بینی کیفیت زندگی تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه اول جعفرآباد»، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل، دانشکده علوم انسانی.
۲. الهی، زینب، میمنت عابدینی و محسن حاجی تبار فیروزجائی (۱۳۹۹)، «نقش ابعاد مشارکت والدین در انگیزش تحصیلی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی»، فصلنامه علمی - پژوهشی خانواده و پژوهش، دوره ۱۷، ش ۱، ص ۱۲۶ - ۱۰۳.
۳. برقی، عیسی و پیمان گرایی گراوند (۱۳۹۹)، «تأثیر مشارکت والدین بر کیفیت زندگی تحصیلی و سازگاری دانش آموزان»، روان شناسی مدرسه و آموزشگاه، دوره ۹، ش ۴، ص ۹۵ - ۹۶.
۴. حدادی، صفیه (۱۳۹۳)، «تأثیر طراحی انگیزشی آموزش بر کیفیت زندگی کلاسی و یادگیری در آموزش دانشگاهی»، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشگاه فردوسی مشهد.
۵. حسینی، عنان و بهرام ملکی (۱۴۰۱)، «تبیین هیجان های تحصیلی بر اساس حمایت تحصیلی و جهت گیری هدف پیشرفت: نقش واسطه گری خودتنظیمی تحصیلی»، پژوهش های علوم شناختی و رفتاری، دوره ۱۲، ش ۲ (پیاپی ۳۲)، ص ۱۶۸ - ۱۴۳.
۶. حیات، علی اصغر، کرامت اسمی، ریتارضایی و پریسان بیئی (۱۳۹۶)، «رابطه هیجان های تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز»، پژوهش در آموزش علوم پزشکی، دوره ۹، ش ۴، ص ۲۹ - ۲۰.
۷. خانی، فاطمه، حسینعلی صادقیان، محمدتقی قانعیان، سیدابوالقاسم میرحسینی و سارا جام برسنگ (۱۴۰۱)، «ارتباط شاخص های مدرسه سبز با کیفیت زندگی دانش آموزان دختر مدارس متوسطه اول شهر یزد در نیمسال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹»، طلوع بهداشت یزد، دوره ۲۱، ش ۵، ص ۹۴ - ۸۰.
۸. رحیمی، مهدی، فاطمه رسولی فتح آباد و مریم زارع (۱۳۹۸)، «تأثیر آموزش مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی بر انگیزش پیشرفت و اضطراب مدرسه دانش آموزان»، روان شناسی مدرسه و آموزشگاه، دوره ۸، ش ۴، ص ۱۱۱ - ۹۲.
۹. رضایی، احترام (۱۴۰۰)، «پیش بینی اشتیاق تحصیلی و رضایت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی بر اساس مشارکت والدین و سبک های فرزندپروری»، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور استان کرمانشاه، مرکز پیام نور جوانرود.
۱۰. سرخوش، حمید، مریم سامری و محمد حسنی (۱۴۰۳)، «رابطه سبک تربیتی و پایگاه اجتماعی - اقتصادی خانواده با رفتار جامعه یار دانش آموزان با میانجیگری درگیری والدین در آموزش»، فصلنامه علمی - پژوهشی تعلیم و تربیت، دوره ۴۰، ش ۱، ص ۱۲۴ - ۱۰۳.
۱۱. سلطانی شال، رضا، حسین کارشکی، حمیدرضا آقامحمدیان شعریاف، محمدسعید عبدخدایی و حسین بافنده (۱۳۹۰)، «بررسی روایی و پایایی پرسشنامه کیفیت زندگی در مدرسه در مدارس شهر مشهد»، نشریه دانشگاه علوم پزشکی کرمان، دوره ۱۹، ش ۱، ص ۹۳ - ۷۹.

۱۲. شکاری، ایوب (۱۳۹۲)، «رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری و درگیری والدین در امور تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پسر و دختر مقطع راهنمایی شهرستان بندرعباس»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد هرمزگان.
۱۳. صالحی، رضوان (۱۴۰۰)، «بررسی نقش درگیری (مشارکت) والدین در پایداری تحصیلی دانش‌آموزان میانجی‌گری رضایت و اشتیاق تحصیلی»، روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه، دوره ۱۰، ش ۱، ص ۱۱۵-۱۰۲.
۱۴. عظیمی، کامیار و سیروس مرادی‌زاده (۱۴۰۰)، «تدوین و آزمون مدل علی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبستانی بر اساس انگیزه‌های والدین برای مشارکت با نقش واسطه‌ای مشارکت والدین در امور مدارس»، خانواده درمانی کاربردی، دوره ۲، ش ۲، ص ۲۳۳-۲۱۱.
۱۵. یزدانی دهنوی، میلاد و حسین علی‌محمدی (۱۴۰۲)، «نقش نظارت والدین بر کیفیت زندگی با اثر میانجی مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان مبارکه»، پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت، دوره ۲، ش ۱، ص ۷۹-۶۶.

ب) منابع لاتین

1. Achangwa, C., Lee, T. J., Park, J., & Lee, M. S. (2022). Quality of Life and Associated Factors of International Students in South Korea: A Cross-Sectional Study Using the WHOQOL-BREF Instrument. *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 10 (7), 1262.
2. Ainley, J., & Bourke, S. (1992). Quality of school life and intentions for further education: The case of a rural high school. Paper presented at annual conference of AARE. Adelaide.
3. Alonso-Tapia, J., Abello, D. M., & Panadero, E. (2020). Regulating emotions and learning motivation in higher education students. *The International Journal of Emotional Education*, 12 (2), 73-89.
4. Barger, M. M., Kim, E. M., Kuncel, N. R., & Pomerantz, E. M. (2019). The relation between parents' involvement in children's schooling and children's adjustment: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 145 (9), 855-890.
5. Bell, Ch., Kamble, Sh., & Fincham, F. (2018). Forgiveness, Attributions, and Marital Quality in U. S. and Indian Marriages. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 17 (4), 276-293.
6. Chattu, V. K., & Sahu, P. K. (2020). An Exploratory Study of Quality of Life and Its Relationship with Academic Performance among Students in Medical and other Health Professions. *Medical sciences (Basel, Switzerland)*, 8 (2), 23.
7. Engelmann, P., & Bannert, M. (2019). Fostering students' emotion regulation during learning: Design and effects of a computer-based video training. *The International Journal of Emotional Education*, 11 (2), 3-16.
8. Frenzel, A. C., Daniels, L., & Burić, I. (2021). Teacher emotions in the classroom and their implications for students. *Educational Psychologist*, 56 (4), 250-264.

9. Hu, Z., Chen, P., & Liu, J. (2023). Effect of Positive Emotions on the Quality of Life of Chinese College Students. *International Journal of Higher Education*, 12 (42).
10. Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
11. Lemessa, R., Senbeto, T., Alemayehu, E., & Gemechu, N. (2023). Family involvements in education and quality of education: Some selected 2nd cycle public schools in west shoa zone, Ethiopia. *Cogent Education*.
12. Lo, H. H. -M. (2021). Quality of life among adolescents in Hong Kong: General and gender-specific effects of self-efficacy and mindfulness: A special issue on quality of life in Chinese societies in applied research in quality of life. *Applied Research in Quality of Life*. Advance online publication.
13. Naite, I. (2021). Impact of Parental Involvement on Children's Academic Performance at Crescent International School, Bangkok, Thailand. *International Symposium on Water, Ecology and Environment*, (69), 1-10.
14. Ogg, J., Clark, K., Strissel, D., & Rogers, M. (2021). Parents' and teachers' ratings of family engagement: Congruence and prediction of outcomes. *School Psychology*, 36 (3), 142-154.
15. Pekrun, R. (2006). The control-value theory of achievement emotions: Assumptions, corollaries, and implications for educational research and practice. *Educational Psychology Review*, 18 (4), 315-341.
16. Pekrun, R. (2021). Emotions in reading and learning from texts: Progress and open problems. *Discourse Processes*. Advance online publication.
17. Pekrun, R., Goetz, T., Frenzel, A. C., Barchfeld, P., & Perry, R. P. (2011). Measuring emotions in students' learning and performance: The Achievement Emotions Questionnaire (AEQ). *Contemporary educational psychology*, 36 (1), 36-48.
18. Sumarsono, R., Imron, A., Wiyono, B., & Arifin, I. (2016). Parents' Participation in Improving the Quality of Elementary School in the City of Malang, East Java, Indonesia. *International Education Studies*, (9), 25-61.
19. Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: a meta-synthesis. *Educational Review*, 66 (3), 377-397.
20. Xiong, Y., Qin, X., Wang, Q., & Ren, P. (2021). Parental involvement in adolescents' learning and academic achievement: Cross-lagged effect and mediation of academic engagement. *Journal of Youth and Adolescence*, 50 (9), 1811-1823.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی